Glava XXXI - KD PROTIV BEZBJED. JAVNOG SAOBRAĆAJA

1. **Ugrožavanje javnog saobraćaja,**
2. **Ugrožavanje posebnih vidova saobraćaja,**
3. **Ugrožavanje javnog saobraćaja opasnom radnjom ili sredstvom,**
4. Nesavjesno vršenje nadzora nad javnim saobraćajem,
5. **Nepružanje pomoći licu povrijeđenom u saobraćajnoj nesreći.**

KD PROTIV BEZBJEDNOSTI JAVNOG SAOBRAĆAJA

Zajedničke karakteristike

- ona su posebna kategorija **opšteopasnih KD** jer se njihovom radnjom izvršenja **prouzrokuje opasnost po život, tjelesni integritet i zdravlje** individualno neodređenih ljudi, odn. **njihovu imovinu** neodređenu po vrsti, obimu i vlasništvu.

Objekt zaštite ovih KD

- imaju dvojaki objekt zaštite:

1) **bezbjednost javnog saobraćaja** (suvozemnog, vazdušnog ili vodenog) i
2) **opšta sigurnost ljudi i imovine**.

- s obzirom da prvi objekt zaštite ima primaran značaj, to su ova djela i sistematizovana u posebnu grupu.

Značaj javnog saobraćaja

- **javni saobraćaj** je nužna i potrebna društvena i privredna djelatnost od značaja za cjelokupno stanovništvo i privredni život zemlje, pa i šire.
- **saobraćajna sredstva** kojima se odvija javni sabraćaj (u vidu motornih vozila ili drugih prevoznih sredstava bez obzira na pogon) **su omogućila** veliku pokretljivost ljudi i robe unutar jedne države i između više država, pa i čitavih kontinenata.

Saobraćajna kaznena djela

- zbog posebnog značaja i potrebe da se obezbijedi sigurno i bezbjedno odvijanje javnog saobraćaja u cjelini ili u pojedinim segmentima, sva pozitivna krivična zakonod predviđaju **saobraćajna KD** kao segment **saobraćajne delinkvencije** (sva protivpravna ponašanja kojima se ugrožavaju ili povređuju odnosi, dobra i vrijednosti u obavljanju javnog saobraćaja u koja pored KD spadaju i **prekršaji**).

Cilj ove vrste KD

- da se prijetnjom primjene kazni **preventivno** podigne pažljivost i svijest svih učesnika u saobraćaju da sa pojačanim oprezom i odgovornošću **poštuju saobraćajne propise i tehnička pravila** u javnom saobraćaju i korišćenju saobraćajnih sredstava i na taj način doprinesu sprečavanju saobraćajnih nesreća sa velikim ljudskim i materijalnim gubicima.

Opasnost saobraćajnih sredstava

- vazdušni, vodeni i suvozemni saobraćaj se odvija pomoću saobraćajnih sredstava raznih vrsta i pogona.
- **SS predstavljaju opšteopasna sredstva**.
- SS sama po sebi nisu opasna, već to **postaju kada se sa njima nesavjesno, nestručno ili nepropisno upravlja ili kad se koriste u neispravnom stanju**.

Radnja izvršenja

- **se sastoji u nepostupanju po propisima o bezbjednom učešću u javnom saobraćaju od strane njegovih učesnika.**
- **blanketna KD** čiju sadržinu upotpunjavaju propisi iz oblasti javnog saobraćaja (tzv. saobraćajno pravo).
- postupanje protivno propisima koji imaju za cilj da obezbijede normalno, nesmetano, bezbjedno i uz povjerenje odvijanje javnog soabraćaja.

Posljedica ovih KD

- javlja se u vidu ugrožavanja javnog saobraćaja; može da se javi u dva vida:

1) konkretna i
2) apstraktna opasnost za bezbjednost javnog saobraćaja, odn. za život, tjelesni integritet ili zdravlje ljudi i njihovu imovinu većeg obima.

- **u ovu posljedicu ulaze laka tjelesna povreda i imovinska šteta koja se ne smatra velikom.**

Ako je posljedica smrt ili šteta velikih razmjera...

- ako je usljed preduzete radnje izvršenja (nepostupanja po saobraćajnim propisima) **nastupila posljedica u vidu smrti jednog ili više lica ili kao imovinska šteta velikih razmjera**, tada *osnovno djelo dobija težu kvalifikaciju i postaje* **teško djelo protiv bezbjednosti javnog saobraćaja**.

Kada postoji velika šteta ili šteta velikih razmjera?

- kada postoji velika šteta, a kada šteta velikih razmjera, predstavlja faktičko pitanje koje sudsko vijeće rješava u konkretnom slučaju imajući u vidu sve objektivne i subjektivne okolnosti učinjenog djela.

Oblik krivice

- u pogledu krivice, **ova KD se vrše sa umišljajem ili iz nehata**.
- priroda ovih djela ukazuje da se u praksi **češće javlja nehatno** izvršenje djela.
- kod ovih djela dolazi i do primjene instituta skrivljene neuračunljivosti ili skrivljene bitno smanjene uračunljivosti.

Izvršilac ovih KD

- najčešće se javlja **svako lice** koje se na bilo koji način, bilo kojom svojom djelatnošću ili u bilo kom svojstvu nađe u ulozi učesnika u javnom saobraćaju.
- najčešće se radi o primarnim, situacionim, nehatnim učiniocima koji nemaju kriminogena svojstva ličnosti.

Ugrožavanje javnog saobraćaja – čl. 402 KZ RS

(1) Učesnik u saobraćaju na putevima koji se ne pridržava saobraćajnih propisa i time tako ugrozi javni saobraćaj da dovede u opasnost život ljudi, pa usljed toga kod drugoga nastupi teška tjelesna povreda, kazniće se KZ od šest mjeseci do pet godina.

Ugrožavanje javnog saobraćaja

(2) Izvršilac KD iz stava 1. ovog člana koji je prilikom izvršenja djela bio pod uticajem alkohola preko 1,50 g/kg alkohola u krvi ili pod uticajem narkotičkih sredstava ili koji je vozio brzinom koja prelazi 50 km/h iznad dopuštene brzine, kazniće se KZ od jedne do osam godina i kaznom zabrane upravljanja motornim vozilom.

Ugrožavanje javnog saobraćaja

(3) Ako je djelo iz stava 1. ovog člana učinjeno iz nehata, učinilac će se kazniti NK ili KZ do tri godine.

(4) Ako je usljed djela iz st. 1. ili 2. ovog člana nastupila smrt jednog ili više lica, učinilac će se za djelo iz stava 1. ovog člana kazniti KZ od dvije do 12 godina i kaznom zabrane upravljanja MV, a za djelo iz stava 2. ovog člana kazniće se KZ od tri do 15 godina i kaznom zabrane upravljanja MV.

Ugrožavanje javnog saobraćaja

(5) Ako je usljed djela iz stava 3. ovog člana nastupila smrt jednog ili više lica, učinilac će se kazniti kaznom zatvora od jedne do osam godina i kaznom zabrane upravljanja motornim vozilom.

U čemu se djelo sastoji i objekt zaštite

- djelo se sastoji u nepridržavanju saobraćajnih propisa od strane učesnika u saobraćaju na putevima čime se ugrozi javni saobraćaj tako da se dovede u opasnost život, usljed čega kod drugog nastupi teška tjelesna povreda.
- **objekt zaštite** je dvojako određen kao: a) bezbjednost javnog saobraćaja i b) život ljudi.

Radnja izvršenja je..

- **nepridržavanje saobraćajnih propisa u saobraćaju na putevima** - postupanje protivno saob. propisima, njihovo kršenje, bilo da se radnja sastoji u činjenju (postupanju protivno saob. propisima) ili nečinjenju (nepostupanju po saob. propis.).
- radnja izvršenja ukazuje na **blanketni karakter KD** čija se sadržina utvrđuje na bazi propisa iz oblasti bezbjednosti javnog saobraćaja na putevima.

Još tri uslova za postojanje ovog KD...

1) radnja izvršenja se preduzima na **određenom mjestu** – u saobraćaju na putevima,
2) kao učinilac djela se javlja **učesnik u saobraćaju** i
3) da je drugom licu **nanijeta teška tjelesna povreda**.

KD i prekršaj

- sve dok ne nastupe ove povrede usljed propusta učesnika u javnom saobraćaju, nema KD, već postoji prekršaj.
- ***posljedica djela*** je *ugrožavanje javnog saobraćaja* kojim se stvara konkretna opasnost za život ili tijelo ljudi ili imovinu većeg obima pri čemu se ta opasnost izrazila u **nastupanju teške tjelesne povrede**.

Izvršilac KD i oblik krivice

- izvršilac KD može biti **samo učesnik u saobraćaju** na putevima.
- u pogledu krivice moguć je **umišljaj ili nehat**.

Prvi teži oblik djela

- za koji je propisana kumulativna KZ od jedne do osam godina i kazna zabrane upravljanja MV postoji ako je izvršilac pri preduzimanju radnje izvršenja:

a) bio pod uticajem alkohola preko 1,50 g/kg alkohola u krvi,

b) bio pod uticajem narkotičnih sredstava i

c) vozio brzinom koja prelazi 50 km/h iznad dopuštene brzine.

Drugi teži oblik djela

- za koji je propisana kumulativna kazna zatvora u različitom trajanju zavisno od oblika djela koje je kvalifikovano težom posljedicom i kazne zabrane upravljanja MV postoji ako je iz nehata prouzrokovana smrt jednog ili više lica koja je u uzročno-posljedičnoj vezi sa preduzetom radnjom izvršenja.

Treći teži oblik djela

- treći teži oblik djela za koji je propisana kumulativna kazna zatvora od jedne do osam godina i kazna zabrane upravljanja motornim vozilom postoji ako je smrt jednog ili više lica nastupila iz nehata usljed nehatno preduzete radnje izvršenja osnovnog djela.

Ugrožavanje posebnih vidova saobraćaja - član 403

(1) Ko kršenjem propisa o bezbjednosti željezničkog, autobuskog, tramvajskog, trolejbuskog, brodskog ili saobraćaja žičarom, izazove nesreću, kazniće se KZ od šest mjeseci do pet godina.

Nehatno činjenje djela i teži oblik djela

(2) Ako je djelo iz stava 1. ovog člana učinjeno nehatno, učinilac će se kazniti NK ili KZ do tri godine.

(3) Ako je usljed djela iz st. 1. i 2. ovog člana nastupila teška tjelesna povreda nekog lica ili imovinska šteta velikih razmjera, učinilac će se kazniti za djelo iz stava 1. ovog člana KZ od jedne do osam godina, a za djelo iz stava 2. ovog člana KZ od šest mjeseci do pet godina.

Najteži oblik djela

(4) Ako je usljed djela iz stava 1. ovog člana nastupila smrt jednog ili više lica, učinilac će se kazniti za djelo iz stava 1. ovog člana KZ od tri do 15 godina i kaznom zabrane upravljanja MV, a za djelo iz stava 2. ovog člana kazniće se KZ od jedne do osam godina i kaznom zabrane upravljanja MV.

U čemu se sastoji ovo KD i objekt zaštite

- djelo se sastoji u **kršenju saobraćajnih propisa** o bezbjednosti željezničkog, autobuskog, tramvajskog, trolejbuskog, brodskog ili saobraćaja žičarom **čime se izazove nesreća**.
- **objekt zaštite**: 1) bezbjednost posebnih vidova javnog saobraćaja i 2) život i tijelo ljudi, odn. imovina većeg obima.

Učinilac ovog djela

- može da bude **svaki učesnik u posebnim vidovima javnog sabraćaja**.
- u pogledu krivice moguć je **umišljaj ili nehat.**
- djelo ima **dva teža oblika**.

Prvi teži oblik djela

- postoji ako je usljed preduzete radnje izvršenja nastupila teža posljedica povrede u vidu:

a) teške tjelesne povrede jednog ili više lica i

b) imovinske štete velikih razmjera.

- ova teža posljedica mora biti u uzročno-posljedičnoj vezi sa preduzetom radnjom izvršenja i u odnosu na nju učinilac postupa sa nehatom.

Drugi teži oblik djela

- drugi teži oblik djela za koji je kumulativno propisana kazna zatvora u različitom trajanju i kazna zabrane upravljanja motornim vozilom zavisno od vrste osnovnog djela i oblika krivice učinioca postoji ako je usljed preduzete radnje izvršenja osnovnog djela sa nehatom nastupila smrt jednog ili više lica.

Ugrožavanje javnog saobraćaja opasnom radnjom ili sredstvom - član 404

(1) Ko uništenjem, uklanjanjem ili težim oštećenjem saobraćajnih uređaja, sredstava, znakova ili uređaja za signalizaciju koji služe bezbjednosti saobraćaja, ili davanjem pogrešnih znakova ili signala, postavljanjem prepreka na saobraćajnicama ili na drugi način tako ugrozi javni saobraćaj da time izazove opasnost za život ili tijelo ljudi ili imovinu većeg obima, kazniće se NK ili KZ do tri g.

Nehatno činjenje djela

(2) Ako je djelo iz stava 1. ovog člana učinjeno nehatno, učinilac će se kazniti NK ili KZ do jedne godine.

Teži oblik djela

(3) Ako je usljed djela iz st. 1. i 2. ovog člana nastupila teška tjelesna povreda jednog ili više lica ili imovinska šteta velikih razmjera, učinilac će se kazniti za djelo iz stava 1. ovog člana KZ od jedne do pet godina, a za djelo iz stava 2. ovog člana KZ do tri godine.

Najteži oblik djela

(4) Ako je usljed djela iz st. 1. i 2. ovog člana nastupila **smrt jednog ili više lica**, učinilac će se kazniti za djelo iz stava 1. ovog člana KZ od dvije do 15 godina, a za djelo iz stava 2. ovog člana KZ od jedne do osam godina.

Osnovni oblik djela se sastoji..

- KD čini ko uništenjem, uklanjanjem ili težim oštećenjem saobraćajnih uređaja, sredstava, znakova ili uređaja za signalizaciju koji služe bezb. saobraćaja, ili davanjem pogrešnih znakova ili signala, postavljanjem prepreka na saobraćajnicama ili na drugi način tako **ugrozi javni saobraćaj** da time izazove opasnost za život ili tijelo ljudi ili imovinu većeg obima.

Pojam imovine većeg obima

- imovina većeg obima u smislu načelnog pravnog mišljenja koje je usvojeno na sjednici Krivičnog odeljenja Vrhovnog suda Republike Srpske od 30. juna 2004. godine prelazi iznos od 30.000 KM.

Objekt zaštite je dvojako određen

1) bezbjednost javnog saobraćaja i
2) život i tijelo ljudi i njihova imovina većeg obima.

- **objekt napada su**: saobraćajni uređaji, sredstva, znakovi ili uređaji za signalizaciju koji služe bezbjednosti saobraćaja.

Osnovni oblik djela...

- se sastoji u **ugrožavanju javnog saobraćaja** čime se dovodi u opasnost život ili tijelo ljudi ili njihova imovina većeg obima uništenjem, uklanjanjem ili težim oštećenjem saobraćajnih uređaja, sredstava, znakova ili uređaja za signalizaciju koji služe bezbjednost saobraćaja.

Drugi oblik djela

- **se sastoji u davanju pogrešnih znakova ili signala.**
- to je djelatnost kojom se drugi učesnici u saobraćaju dovode ili održavaju u zabludi tako što im se upućuju znaci ili signali koji ne odgovaraju propisanom ponašanju u konkretnoj saobraćajnoj situaciji.

Treći oblik djela se sastoji…

- **u postavljanju prepreka na saobraćajnicama** čime se onemogućava u potpunosti ili se sprečava normalno odvijanje saobraćaja za određeno vrijeme ili na određenom mjestu.
- ovo se djelo može izvršiti i drugom djelatnošću koja je podobna da dovede do ugrožavanja javnog saobraćaja.

Posljedica i izvršilac djela

- **posljedica djela** je ugrožavanje javnog saobraćaja kojim se **stvara konkretna opasnost** za život ili tijelo ljudi ili imovinu većeg obima.
- izvršilac djela može da bude **svako lice.**
- u pogledu krivice moguć je **umišljaj ili nehat**.

Prvi teži oblik djela postoji..

- ako je usljed preduzete radnje izvršenja **nastupila teža posljedica u vidu** teške tjelesne povrede jednog ili više lica ili imovinske štete velikih razmjera.
- teža posljedica mora biti u uzročno posl. vezi sa preduzetom radnjom izvršenja i u odnosu na nju učinilac postupa sa nehatom.

Drugi teži oblik djela postoji..

- ako je usljed preduzete radnje izvršenja osnovnog djela sa nehatom **nastupila smrt jednog ili više lica**.
- i ovdje zakon propisuje različite kazne zavisno od osnovnog oblika djela koji je prouzrokovao znatno težu posljedicu.

Imovinska šteta velikih razmjera

- u smislu načelnog pravnog mišljenja koje je usvojeno na sednici Krivičnog odeljenja Vrhovnog suda RS od 30. juna 2004. godine je ona koja prelazi iznos od 100.000 KM.

Nepružanje pomoći licu povrijeđenom u saobraćajnoj nesreći - član 406

(1) Vozač MV ili drugog prevoznog sredstva koji ostavi bez pomoći lice koje je tim prevoznim sredstvom ili radi njega povrijeđeno, kazniće se NK ili KZ do jedne godine.

Dva teža oblika ovog KD

(2) Ako je zbog neukazivanja pomoći nastupila teška tjelesna povreda povrijeđenog lica, učinilac će se kazniti KZ od šest mjeseci do tri godine.

(3) Ako je zbog neukazivanja pomoći nastupila smrt povrijeđenog lica, učinilac će se kazniti KZ od jedne do osam godina.

U čemu se djelo sastoji?

- djelo čini vozač MV ili drugog prevoznog sredstva koji ostavi bez pomoći lice koje je tim prevoznim sredstvom ili radi njega povrijeđeno.
- **objekt zaštite** je život povrijeđenog lica u SN.
- **teži oblik** – ako je zbog neukazivanja pomoći nastupila teška tjelesna povreda ili smrt povrijeđenog.

Radnja izvršenja ovog KD je..

- ostavljanje bez pomoći lica koje je povrijeđeno u saobraćajnoj nesreći ili čija je povreda prouzrokovana prevoznim sredstvom učinioca.
- to je **nečinjenje, propuštanje** da se povrijeđenom licu čijoj je povredi sam učinilac doprinio svojom prethodnom radnjom pruži pomoć.

Dužnost pružanja pomoći

- lice koje je povrijedilo drugoga svojim prevoznim sredstvom ili izazivajući SN u kojoj je ono povrijeđeno na drugi način **dužno je da mu pruži pomoć** bez obzira kakva je povreda u pitanju: laka, teška ili osobito teška i bez obzira na to da li se pomoć može uspješno pružiti ili ne, pa čak i kada povreda nije vidljiva.
- **za postojanje djela bitno** - da je vozač bio stvarno u mogućnosti da pruži pomoć.

Ovog djela nema...

1) ako je drugi učesnik u saobrać. odvezao povrijeđenog da mu se pruži ljek. pomoć,
2) ako povrijeđeni koji je u svjesnom stanju izričito odbije da mu vozač koji ga je povrijedio pruži pomoć, odn. ako odbije pomoć i drugih koje ovaj angažuje,
3) ako je usljed nanijete povrede nastupila trenutna smrt povrijeđenog i
4) ako je sam vozač MV ili drugog prevoznog sredstva povrijeđen.

Posljedica i izvršilac djela

- **posljedica djela** je konkretna opasnost za život lica koje je povrijeđeno u SN.
- **izvršilac djela** može da bude vozač MV ili dr. prevoznog sredstva koji je izazvao SN.
- u pogledu krivice potreban je **umišljaj**.

Prvi teži oblik postoji…

- ako je zbog neukazivanja pomoći **nastupila iz nehata teška tjelesna povreda (u bilo kom obliku)** povrijeđenog lica.
- u odnosu na ovu težu posljedicu učinilac mora da postupa sa nehatom.

Drugi teži oblik postoji…

- ako je zbog neukazivanja pomoći **nastupila iz nehata smrt povrijeđenog lica** pri čemu u odnosu na težu posjedicu učinilac postupa sa nehatom.